

2022_Anul AGÂRBICEANU (XX): poetul Ion Agârbiceanu: Legenda slavă!

- Azi nu mai suntem liberi în vechea noastră țeară? - SONET

- fântâni ale darurilor! - Cântecul magic?

Anul Agârbiceanu Anul tinerilor oțeliți!

Legenda slavă

Sus în palat, sînt capete perdute ...

Oștirile sînt gata de plecare ...

Fântâni ale darurilor!

Azi nu mai suntem liberi în vechea noastră țeară A cărei țărână este udată de-al nost sînge ...

2022 pe urmele lui Ion Agârbiceanu 2022

șagunism - tribunism

debut

1900 Sibiu, Vineri 28 Ianuarie (9 Februarie) 1900

TRIBUNA

Apare în fiecare zi de lucru

SONET.

În ochii tăi adânci și plini de teamă
Se strecură o lacrimă ferbinte...
Ce gânduri îți vuesc acum prin minte?
Ce glas duios, mângăitor te cheamă?

Al tinereței glas, și anii vieței
Ce-a dispărut pe veci din a mea cale!
Ah! Pune stavili gândurilor tale!
Vrei să răstorni nebune-acum nămeții

Ce pusu-s'au pe vieața ta trăită?
Voire-ai s'o rechemi să vie eară?
Dar' nu vezi tu statura-ți gârbovită

Și fața ta slăbită, ca de ceară?
Ah! inima pe veci ți-e vestejită?
Te-a ars cu totul a durerii pară.

Ioan Agârbiceanu.

Tânărul Ion Agârbiceanu cunoștea cotidianul „Tribuna”, publicând deja la 1900 primele sale poezii, alături de reputații tribuniști. Din „Mărturisirile” marelui scriitor lipsește debutul poetului, în cotidianul sibian „Tribuna”. La 18 ani, Ion Agârbiceanu debuta, în „Foița Tribunei” din nr. 21 - 28 ianuarie/ 9 februarie 1900 – când a apărut poezia „Sonet”, alături de „Cântecul magic” (semnată „Jacques”) și „Poesii” de Ulpiu Traian Mihaiu. Poezia militantă „Cântecul magic” era dedicată memoriei lui Avram Iancu, cu versuri vibrante: „Azi nu mai suntem liberi în vechea noastră țeară/ A cărei țărână este udată de-al nost sînge-/ Cuprins-o-au străinii cu josnice unelte-/ Ear' nouă nu i-e slobod nici măcar a ne plânge (...).”

Reproducem poezia „SONET”, ce nu apare în ultimele ediții ale „Operelor” marelui scriitor: «În ochii tăi adânci și plini de teamă/ Se strecură o lacrimă ferbinte .../ Ce gânduri îți vuesc acum prin minte,/ Ce glas duios, mângăitor te cheamă!/ Al tinereței glas, și anii vieței/ Ce-a dispărut pe veci din a mea cale/ Ah! Pune stavili gândurilor tale! Vrei să răstorni nebune-acum nămeții/ Ce pusu-s'au pe vieața ta trăită?/ Voire-ai s'o rechemi să vie eară? Dar' nu vezi tu statura-ți gârbovită/ Și fața ta slăbită, ca de ceară?/ Ah! inima pe veci ți-e vestejită?/ Te-a ars cu totul a durerii pară. **Ioan Agârbiceanu.**»

În premieră reproducem și „Legenda slavă”, de inspirație sămănătoristă - aceasta nefiind publicată în volumele de „Opere” -frumusețea acesteia fiind evidentă. „Legenda slavă” am redescoperit-o în revista „Semănătorul” (1903, nr. 51, la 21 decembrie) fiind un adevărat poem - în cinci părți - închinat destinului unei bătaii legendare:

«**I. Sus în palat, sînt capete perdute**/ Și sfetnicii, ș'ai oastii ghinărari,/ Ear împăratul de trei zile mut e,/ Întelepenit în tronu-i de stejar:/ De-un crai-dușman, sculat-venit'a veste,-/ El e bătrîn, prea tînăr fiul este./ **A patra zi - cu barba pieptănată**,/ Cel mai cuminte sfetnic, mai bătrîn,/ Proptindu-se de cîrja 'ncîrligată,-/ S'a dus la împăratul: „Drag stăpîn,/ E Domnul drept. La vatră rămîn proștii/ Tu lasă-l pe Lian în fruntea oștii./ **Un tînăr nalt, cu-obraji rumeni de fată**/ Dintr-un ungher ascuns a răsărit,/ A'ngenunchiat la tron: „Mă lasă, tată!/ Să se'mplinească ce e sorocit”./ Bătrînul îl sărută, zice: „Du-te!”/ Și lacrimi două'n barbă sînt perdute .../

II. De cînd află de hotărîrea dată/ Din plîns Furuța n'a mai contenit,/ Se stinge ca o floare biata fată,- / De trei nopți somnul nu i-a mai venit/ Dar cînd a fost în noaptea despărțirii/ S'arată Precista în visul Firii:/ „**Aici îți dau, copila mea, o furcă**,/ De aur fus și caer de argint;/ Tu pînă'n zori torci tort ce nu se'ncurcă,/ Și pînă'n zori tu'l pui la năvădit,/ Îl țeși, croiești și coși pe cum e data,/ Și dimineața dai cămașa gata”/ „**S'a fi apoi cămașa fermecată**:/ Să nu s'atingă săbii, - limbi de foc,/ De el ce va purta-o îmbrăcată-/ Săgețile să le oprească'n loc./ Lian ți-e frate geamăn: e dreptate/ Ca lui să-i dai această bunătate”./ **Furuța se trezește, răsărită**/ Ca un copil setos de dulce-alint; -/ Fecioara nu-i. De pat furca-i proptită,/ Cu fus de aur, caer de argint./ Și minunat's'a pus pe lucru fata/ Și pînă'n zori a dat cămașa gata./

III. Oștirile sînt gata de plecare./ Răsună trîmbițe și tobe bat,/ Iar ghinărarii se rotesc călare,/ Nechează cai de-adînc împintenat./ Și lăncile-s pădure lucitoare/ De crezi că-i pe pămînt al doilea soare./ **Domnița în fereastră stă și cată** -/ Din ochi ea soarbe-un tînăr Făt-frumos,/ Ce-și joacă roibu'n coamă resfirată,/ Sfios Furuța și pleacă ochii'n jos -/ Și simte'n sîn un val de tinerețe,/ Că nu a mai văzut așa mîndrețe./ **Și cînd gîndi că poate'n lupte moare**/ Și nu l'a mai vedea pe calu-i murg,/ I se pornir'a ochilor isvoare,/ Pe fața palidă al morții-amurg .../ Și cînd a fost oștirea'n drum pornită,/ Ea lui i-a dat cămașa cea vrăjită .../

IV. Trecut'a anul de cînd jalea mută/ Stăpînă e deplină în palat .../ Nici leacuri, vrăji, nimic nu mai ajută/ Bătrînului de-un veac încoronat,/ Că nici o veste'n țară nu-i sosită/ Să știe lupta cum e hotărîță./ **Dar într'o zi vr'o cîți-va soli în fugă**/ Sosesc grăbiți c'un sprinten ghinărar:/ Dujmanii vin furtună și-i alungă,/ În urma lor e jale și amar, - / Lian e mort - ucis de-o lată spadă .../ Bătrînul crai din tron căzu grămadă .../ **Și vin dușmanii cum aduce vîntul**/ Un nour de lăcuste'ntunecat ... Palatul vechiu e uns cu pămîntul/ Și poarta curții'n două a crăpat./ Ear pe ruine buhne cînt'a jale/ Plîngînd mărirea îngropată'n ele./ **V. Din ceasul cînd în pragul curții sale**/ A pus piciorul cel dintîi barbar/ Pornit'a Fira - pe-o pustie cale/ Cu furca'n brîu departe, spre hotar./ Ear mîndrul ghinărar înnebunit'a,/ Zădarnic căutîndu-și mult iubita/ **De-atunci'n nopți tăcute și senine**/ Ea toarce firul cel subțire, 'ntins,/ Pe mîndre văi - acasă, pe ruine -/ De vrajă cîntă fusul ei cuprins./ Dar nu mai cînt uneltele vrăjite/ De Preacurata'n visu-i dăruite/ **Ea toarce fire lungi într'o ruptoare**/ Să țeasă iar cămașă lui Lian,/ Să-l apere de lănci otrăvitoare,/ De spelele cumplitului dușman./ Să-i fie munca fără spor, vrea Sfîntul/ Căci firele-i mereu le fură vîntul .../ **Cînd toamna vezi plutind lungi fire albe**/ Prin aer, rătăcind, sub cer senin,/ De se agață'n miriște ca salbe/ Ori printre rămurele se anin; / Din tortul Firei toate sunt acestea./ Așa ne spune, dragii mei, povestea. **I. Agârbiceanu**».

În „**Mărturisiri**”, Ion Agârbiceanu își prezenta creația poetică: «Era, cred, înția poezie pe care am scris-o dintr-o dată cu o mare ușurință, deși avea pare-mi-se vreo 15 strofe. Îmi veni în suflet într-un ritm de muzicalitate, și versurile se întruchipau parcă de la sine. Era înția în care nu căutam anume ritm și rimă. Dar a fost și ultima. Am trecut la încercări în proză. Schițele publicate în „**Drapelul**” nu am avut și nu am sentimentul că sînt literatură. Încercările literare în proză au fost determinate de-o nouă încîntare estetică, de-o adevărată însuflețire. De „**Semănătorul**”. Și anume: de proza literară a lui M. Sadoveanu, I. Ciocîrlan, Sandu Aldea. Și, mai precis, de stilul nou, fraged de tinerețe, viu și colorat, cu mare putere de a descrie natura și aspectul extern al oamenilor - tocmai ceea ce păstram și eu mai adînc în suflet, în chip inconștient, din prima mea copilărie».

Amintim cititorilor că poetul George Coșbuc era admirat și îndrăgit de elevii școlilor blăjene - supranumite și „**fântâni ale darurilor**” - el vizitînd de multe ori Blajul, Caragiale apreciînd că poetul ardelean face parte dintre primii cinci mari poeți ai lumii! Și totuși, este meritul tînărului Agârbiceanu că a înțeles - de timpuriu - să renunțe la mesajul artistic al poeziei și al creației literare în versuri. Tînărul scriitor a ales proza, avînd percepția existenței unei bogate literaturi poetice fără originalitate și neacceptînd mediocritatea lirică și încadrarea în grupul epigonilor eminescieni sau coșbucieni!

La începutul sec. XX, revista „Sămănătorul” publica multe articole cu poezii, proză și chiar aforisme ale poetului Mihai Eminescu. Reproducem un aforism al poetului național, apărut în „Sămănătorul” nr 36, din 7 sept. 1903: **«În genere bunătatea sau răutatea faptelor omenești se judecă după potriveala lor cu interesele plănuite. Dacă cel căruia-i faci nedreptate, o dorește, atunci deși din punct de vedere absolut ești culpabil, totuși fapta ta e bună. Așa dar iei unui om muierea, de care el nu dorea de cât să scape».** În același an (1903), toți tinerii redactori tribuniști au asistat la închiderea publicației românești, urmărind cu îngrijorare evoluția presei din Transilvania.

(va urma)

Marius HALMAGHI

Sursa online:

<https://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2021-anul-agarbiceanu-xx-poetul-ion-agarbiceanu-legenda-slava-azi-nu-mai-suntem-liberi-in-vechea-noastra-teara-sonet-fantani-ale-darurilor-cantecul-magic-164405.html>

tribuna.ro/stiri/cultura/2021-anul-agarbiceanu-xx-poetul-ion-agarbiceanu-legenda-slava-azi-nu-mai-suntem-liberi-in-vechea-noastra-teara-sonet-fantani-ale-darurilor-c...

Tribuna
Dintotdeauna pentru totdeauna!

Eveniment Actualitate Stiri de pe strada mea Sport Cultura Sanatate Timp liber Tribuna femeilor Descopera lumea

2021-Anul Agârbiceanu (XX): poetul Ion Agârbiceanu: Legenda slavă! - Azi nu mai suntem liberi în vechea noastră țară? - SONET - fântâni ale darurilor! - Cântecul magic?

Marius HALMAGHI 15.05.2022 20:44 157 vizualizari 0 comentarii

În: *Tribuna*, 15 mai 2022